

HALÁLTÁNC

Prédikátor

Ó, boldog emberek, szegények, gazdagok,
öreg és fiatal: játékot halljatok.
És mind gondolja meg, míg ideér,
hogymint örökké senki nem él.

Halál

Mindenkit meghívok e táncra:
pápát és császárt, barátot, parasztot!
Ha én jövök, kicsi és nagy belátja:
nem használnak a gyászharangok!
És gondolatok mindig arra:
jótettet hozni majd megéri –
s hogy a bűn legyen hasznosakra:
ahogymint fűtöltem, úgy kell lépni!

Halál a Pápának

Pápa úr, no, te vagy a legnagyobb,
járjunk elöl, én bal, te jobb!
Nézd, hív a Vatikánból e szép szó:
mássz bele, ni, itt a koporsó.
Itt a búodnak tetején
még három arany korona a fény,
süveged, vigyázz, túl magasra ér, –
mától egy kicsit szűkebb lesz a tér.

Pápa

Ej, Isten úr, mi haszna nekem itt
a rangban oly magasra másznom?
Mint bárki más, ha elbukik,
csak föld leszek, belátom.

Halál a Császárnak

Gyerünk, Császár, kérem felségedet:
áldd meg birodalmad és a világot!

És tudd: megrendeltem neked
a legeslegutolsó táncot.
Ősi kötelmem többet ér,
mint holmi almák, kardok, bullák –
és aki nekem törvényeket ír,
nem gyűjt az mást, csak vaksi nullát!

Császár

Jaj, Halál, az arcod csupa fehérség,
lerontja egész lényemet.
Hatalmas voltam, gazdag és szép,
és senki nem volt nemesebb –
királyok, hercegek, előkelők
hajbókoltak trónom előtt...
És most eldobsz, te borzalmas kísértet,
hogy engem rágjanak a földi férgek.

Halál a Kardinálisnak

Mondd a világnak, elbukott
Kardinális: Jó éjszakát!
Mert hív a vég, mert hív a holt
és számolatlan sokaság.
Azt tudom én, fiam, hogy itt
megkaptál mindent, mit a föld terem –
csupán az égnek adományait,
a *fenti részt* nem ismerem.

Kardinális

Könyörülj rajtam, én uram!
Menekülni nem akarok.
Elöttem, mögöttem oson,
érzem: Halál van sarkamon.
Mit ér a hír, a rang a földön,
mit ér burgundi ruhám?
Sáros, bűdös kutya leszek örökkön
méltatlan halálom után.

Halál a Királynak

Gondolj az igaz intelemre –

holtaknak szánták azt a szót:
aki ma király őkegyelme,
az holnap egyre fehérebb s fakóbb.
És akkor nincs hivalkodás,
összes hatalmad mindhiába –
gyengeséged egyre mélyebbre ás
a férges alvilágba.

Király

Ó, jaj, Halál, a szavad borzalom!
Én nem ismerem ezt a táncot.
Nyilad a célban, jól tudom:
elvettél most már országot-világot.

Halál a Barátnak

Hé, apát! Hallod-e, aludni
szólít lassacskán a harang!
Gyere, táncolj, itt a karom, ni,
tárul a zárka, a kriptá alatt.
De nem, nem szabad ijedezned,
ne gondold soha nagy magányra –
hiszen már gyűlnek-gyülekeznek
barátaid, csak rád, másra se várva.

Barát

Rideg rendem ezer szabálya
köt engem, véd és kötelez –
S akkor most támad a Halál
és azt parancsolja: kövess!
De én... még nem készültem el
itt hagyni ezt a kolostort,
legalább már meghalni tudnék
úgy, ahogy regulám parancsolt!

Halál a Lovagnak

Nem véd meg semmi vas,
hegyes nyilakkal átlyukasztalak.
Lovag! gyere, a tiéd is ez a tánc –
öltsd fel könnyebb páncélsodot.

Lovag

Hősök, nézzetek ide, énrám:
ez mind a fegyverem!
Úgy harcoltam, mint egy oroszlán,
férfi voltam minden ütközetben,
amíg a másik, mint tetem
el- s ki nem nyúlt a földön –
s akkor most utolsó ellenfelem
éppen a halálban legyőzzön?

Halál a Polgármesternek

Polgármester, munkádért és életedért
megérdemled a hírt, a bért.
Mind megkapod, ami neked jár –
de énrám sose vágyakoztál!
Hát tarts most bűnbocsánatot!
Gyerünk, nézzétek, doktorok!

Polgármester

Ó, jaj, a halál meggyötör –
sosem gondoltam meghalásra...
Most mennem kell, bár nem tudom hova,
és nem szűnik bűneim szaggatása.

Halál az Orvosnak

Nézz önmagadra csak
és ne a beteg üvegpoharára –
ha tested megtapogatod,
érezed: az is csak gyenge pára.
Egy ütés, s máris nincs üveg –
s te is megrepedsz, ha eljön halálod...
Ember s üveg vajon mi lesz?
Mást nem hagy hátra, csak szilánkot.

Orvos

Segítenék, ha csak lehet,
mindenkinek, az embereknek.

De mit tehetnék ellened?
Itt semmi gyógyszer nem segíthet.

Halál az Uzsorásnak

Uzsorás, mind, amid maradt, add
nekem: járadékom követelem.
Fizess! tüstént öntsd ide vastag
erszényed terheit nekem.
Gyere velem, ez a halál ringatása,
és kövess, uzsorás, a némaságba.

Uzsorás

Ó, Halál, váratlan halálom –
élveztem a szerzést, a sarcot.
Meg kell halnom, s ezt nehéznek találom.
Nem is gondoltam, hogy ilyen az arcod.

Halál a Kereskedőnek

Most utad egy más országba vezet –
add, Kereskedő, add ide kezed.
Fizess ki és hozd el nekem,
ami megillet, kérlek arra –
és én majd felteszem
itt a halotti ravatalra.

Kereskedő

Nem esedékes még a számla,
másként örömmel mennék táncba...
Csak nem sürget még az idő...
S noha ezer a göncöm
száraz és vizes útra,
esőre, szélre, hóviharra –
erre az útra fel nem öltöm!

Halál a Sekrestyésnek

Sekrestyés, testvér, jöjj, mutasd magad.

Sekrestyés

Jaj, Halál úr, még meg se kezdtem szolgálatomat!
Pedig szilárdan hittem, mint a szikla,
hogy pályám majd felível a magasba.
Magasra törni, csak ez volt a cél –
de már látom, hiú e szenvedély.
Semmi nem segít, minden akadály:
a Halál mindjárt felzabál.

Halál a Sekrestyésnek

Ki felkerülne, túl magasra jutna,
Azt veszélyből veszélybe viszi útja –
Ha évről évre csak kaparsz, törekszel,
elkap a veszély, bizony, elkap egyszer.
Kövess hát, ez az én utam, ni:
a hiúságot tanuld meg levetni
s maradj mindig a jámborság nyomában...
No, dolgos pajtás, jöjj utánam!

Kézműves

Jaj, vajon mi vár most, mi vár?
Valami Rossz, ami kijár?
Gondatlan voltam és hanyag,
rosszul végeztem dolgomat...
Kérkedtem mindenemmel pimaszul –
de most könyörgök, kedves Úr,
összes bűnöm bocsásd meg, kérlek,
s mutasd, hol van az örök élet!

Halál a Kézművesnek

Bitang mind, mindegyik Kézműves ember!
Mi semmit nem ér, hajszolja ezerszer.
Egyet tud mind: csalni, egymást becsapni
és össze-vissza hazudozni!
De ritkán gondol a halálra,
aki – mint másnak – a sírját megássa...
Hát ezért szenved a Kézműves lélek –
Gyere, Parasztom, jöjj a táncba, kérlek.

Halál a Parasztnak

Jöjj, bugris, nézd meg ezt a táncot,
munka tüzel, látom, tudom –
ez lesz utolsó izzadásod,
hideg verejték arcodon.
Gondos gürcölésed miatt
a mennyek országa tiéd.
Vidáman végezd táncodat,
nézd csak, már jövők is eléd.

Paraszt

Törődtem én látástól vakulásig,
nehéz volt sorsom, kenyerem.
És ha most szelíd végre csábít
vezérem, azt értékelem –
úgyhogy jó szívvel elmegyek,
s éneklek: elvégeztetett.

Halál a Lánynak

Én utálok – és utál a világ –
kedveskedni és hízelegni.
Szavam kemény, az éle vág,
a vas és acél ahhoz semmi.
No mondd, miért nem jössz
a legutolsó táncba végre?
Máskor, ha lejt, a legtöbb szűznek
szinte forró az érverése.

Lány

Érzem a világ örömét.
De nem ismerlek, idegen.
Követlek, kénytelen vagyok,
s táncolok, ahogy tehetem.

Halál a Gyermekeknek

Nézd csak, lágy csecsemő,
kaszámmal mily hamar elérlek.
S most szépen szenderegj,
míg beköszönt a Végítélet!

Gyermek

Jaj, Halál, azt hiszed, én ezt megértem?
Már táncolnom kell, bár még nem is léptem!

Báthori Csaba fordítása